

Tiché společenství, překročení návrhu účastníka

Domáhá-li se žalobce vrácení vkladu, který na základě smlouvy o tichém společenství předal jako tichý společník podnikateli (§ 674 odst. 2 obch. zák.), pak soud není vázán tvrzením o právní skutečnosti, z níž mělo dojít k zániku účasti tichého společníka na podnikání, v tom ohledu, že by k zániku účasti z jiného než tvrzeného důvodu nemohl přihlédnout. Nezdaří-li se prokázat skutečnosti umožňující závěr, že účast tichého společníka na podnikání zanikla z důvodu tvrzeného v žalobě, avšak v řízení vyjde najevo, že účast tichého společníka zanikla z jiného důvodu, nejde o přisouzení plnění z jiného skutku a tedy o překročení mezí daných ustanovením § 153 o. s. ř., založí-li soud své rozhodnutí na závěru, že účast tichého společníka na podnikání zanikla z onoho jiného důvodu. Jedná se tu totiž o týž nárok na vrácení vkladu tichého společníka.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 3135/2012, ze dne 12.8.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Ing. G. Š., zastoupeného JUDr. M.P., advokátem, se sídlem v O., proti žalovanému Ing. Z. B., zastoupenému P.T., advokátem, se sídlem v O., o zaplacení částky 500.000,- Kč, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Cm 22/2004, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. října 2010, č. j. 8 Cmo 403/2009-241, 8 Cmo 404/2009, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. října 2010, č. j. 8 Cmo 403/2009-241, 8 Cmo 404/2009, se zrušuje a věc se vrací Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným rozsudkem změnil (v pořadí druhý) rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. června 2009, č. j. 18 Cm 22/2004-171, v přisuzujícím výroku pod bodem I tak, že žalobu též co do částky 295.466,75 Kč zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud konstatoval, že vzhledem k obsahu žaloby je předmětem řízení nárok žalobce na vrácení vkladu tichého společníka, a to na základě výpovědi smlouvy o tichém společenství ze strany žalovaného z roku 2003. Vyjádřil názor, že žalobce si již v žalobě odporoval, jestliže tvrdil, že mu tato výpověď nebyla doručena, a zdůraznil, že žalobce v odvolacím řízení opakovaně uvedl, že svůj nárok opírá o výpověď smlouvy o tichém společenství, kterou učinil on sám dne 18. května 2006. Z toho odvolací soud dovodil, že žalobce již svůj nárok nezakládá na výpovědi z roku 2003, svá žalobní tvrzení však dosud nezměnil, změna žaloby soudem připuštěna nebyla a předmětem řízení je tak stále nárok žalobce na vrácení vkladu tichého společníka na základě výpovědi žalovaného z roku 2003. Na základě těchto úvah odvolací soud uzavřel, že pokud nyní žalobce nárok na vrácení vkladu opírá o svou výpověď smlouvy ze dne 18. května 2006, nelze žalobě vyhovět, neboť jde o nový nárok uplatněný v odvolacím řízení v rozporu s ustanovením § 216 o. s. ř.

Odvolací soud dodal, že žalobě by nebylo lze vyhovět, i kdyby tomu tak nebylo, neboť tvrdí-li žalobce, že mu výpověď žalovaného z roku 2003 nebyla doručena, pak tvrdí, že k ukončení smlouvy na základě této výpovědi nedošlo. Nezměnil-li žalobce dosud svá tvrzení a nedošlo-li řádným procesním

způsobem ke změně žaloby a k rozhodnutí soudu o jejím přípuštění, a požaduje-li zároveň žalobce vrácení vkladu na základě skutečností, k nimž mělo dojít v roce 2006, nemůže být jeho požadavku vyhověno.

Rozsudek odvolacího soudu výslovně ve všech jeho výrocích, podle obsahu dovolací argumentace však toliko ve výroku o věci samé, napadl žalobce dovoláním. K otázce přípustnosti se nevyjadřuje a ohlašuje dovolací důvody stanovené v § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále též jen „o. s. ř.“), jejichž prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Dovolatel mimo jiné argumentuje, že soudy obou stupňů se bez ohledu na tvrzení účastníků přiklonily k názoru, že smlouva o tichém společenství byla vypovězena žalovaným dopisem ze dne 24. ledna 2003, a že tento právní závěr je stvrzen i v rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. června 2011, sp. zn. 5 Cmo 403/2010, podle něhož výpověď žalovaného splňovala náležitosti dohodnuté smlouvou a dostala se do dispoziční sféry žalobce dne 27. ledna 2003, kdy byla pro něho uložena na poště. Skutečnost, že žalobce listovní zásilku s výpovědí nevyzvedl, nelze přičítat žalovanému k tíži, a proto hmotně právní účinky výpovědi nastaly ke dni 27. ledna 2003. Výpověď lze tedy považovat za doručenou dnem, kdy se dostala do dispoziční sféry žalobce, tedy dne, kdy si mohl žalobce zásilku vyzvednout.

Dovolatel vytýká odvolacímu soudu, že „nijak nezdůvodňuje rozdílný přístup k otázce přiznání žalované částky a tento nárok žalobce bezdůvodně zamítá“. Navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve svém vyjádření ztotožňuje se závěry odvolacího soudu a navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto, popřípadě zamítnuto.

Se zřetelem k době vydání napadeného rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7. článku II, části první, přechodných ustanovení zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení) při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), Nejvyšší soud dovodil, že dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolací soud proto přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu, jsa přitom v zásadě vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 o. s. ř.); vyšel přitom z názoru, že nic nebrání tomu, aby byla jako obsahové vymezení uplatněného dovolacího důvodu vzata na zřetel argumentace, kterou dovolatel převzal z rozhodnutí soudu v jiné věci a cituje ji.

Odvolací soud se především mýlí v závěrech dovozených z žalobních tvrzení dovolatele, že mu výpověď smlouvy učiněná žalovaným v roce 2003 nebyla doručena. Přehlédl zřejmě ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, podle níž v oblasti občanskoprávních a obchodních vztahů k doručení zásilky obsahující právní úkon postačí, ocitne-li se taková zásilka ve sféře adresátovy dispozice, a písemnost se ocitne ve sféře jeho dispozice tím, že získá možnost (příležitost) seznámit se s jejím obsahem. Není přitom vždy nezbytné, aby se druhý účastník opravdu s obsahem projevu vůle

seznámil; rozhodující je, aby měl - objektivně vzato - možnost obsah písemnosti poznat (srov. zejména rozsudek ze dne 3. ledna 2006, sp. zn. 21 Cdo 563/2005, uveřejněný pod číslem 65/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a rozsudek ze dne 8. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 805/2006, uveřejněný pod číslem 104/2008 tamtéž).

Dovolatelovo tvrzení, že mu zásilka obsahující výpověď smlouvy nebyla doručena (doručena v tom slova smyslu, který má zřejmě na mysli, tj. že se mu nedostala do rukou), tedy není neslučitelné s uplatněním nároku, jehož vznik je podmíněn účinky výpovědi (tj. zánikem účasti tichého společníka na podnikání), a již vůbec je nelze samo o sobě ztotožňovat s tvrzením, že k ukončení smlouvy o tichém společenství na základě této výpovědi nedošlo.

Neobstojí ani úvahy odvolacího soudu založené na argumentaci vázanosti soudu předmětem řízení vymezeným žalobou (srov. § 153 odst. 1 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř. soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

Podle ustanovení § 673 odst. 1 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, zrušeného ke dni 1. ledna 2014 (dále též jen „obch. zák.“), Smlouvou o tichém společenství se zavazuje tichý společník poskytnout podnikateli určitý vklad a podílet se jím na jeho podnikání.

Podle ustanovení § 674 odst. 2 obch. zák. tichý společník je povinen předmět vkladu předat podnikateli nebo umožnit mu jeho využití při podnikání v době smluvené, jinak bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy.

Podle ustanovení § 679 odst. 1 obch. zák. účast tichého společníka na podnikání zaniká: a) uplynutím doby, na kterou byla uzavřena, b) výpovědí, nebyla-li smlouva uzavřena na dobu určitou, c) dosáhne-li podíl tichého společníka na ztrátě výše jeho vkladu, d) ukončením podnikání, na něž se smlouva vztahuje, e) prohlášením konkursu na majetek podnikatele nebo zamítnutím insolvenčního návrhu na majetek podnikatele pro nedostatek majetku, f) prohlášením konkursu na majetek tichého společníka; ustanovení § 148 odst. 4 se použije přiměřeně.

Podle ustanovení § 680 obch. zák. podnikatel je povinen vrátit tichému společníkovi vklad zvýšený nebo snížený o jeho podíl na výsledku podnikání.

Předmět řízení není vymezen tak rigidním způsobem, který ve své argumentaci prosazuje odvolací soud. Účelem občanského soudního řízení je zajištění spravedlivé ochrany práv a oprávněných účastníků řízení (srov. Čl. 90 větu první Ústavy České republiky a § 1 o. s. ř.). Nejvyšší soud zdůraznil již v rozsudku ze dne 23. března 2011, sp. zn. 32 Cdo 4778/2010 (jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti dostupný na jeho webových stránkách), že ústavnímu požadavku na poskytnutí efektivní soudní ochrany a právu na spravedlivý proces zakotvenému v článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod vyhovuje pouze takový přístup při výkladu a aplikaci ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř., jenž umožní, aby spor mezi účastníky, po skutkové stránce v žalobě dostatečně identifikovaný, byl v řízení před soudem vyřešen.

Domáhá-li se žalobce vrácení vkladu, který na základě smlouvy o tichém společenství předal jako tichý společník podnikateli (§ 674 odst. 2 obch. zák.), pak soud není vázán tvrzením o právní skutečnosti, z níž mělo dojít k zániku účasti tichého společníka na podnikání, v tom ohledu, že by k zániku účasti z jiného než tvrzeného důvodu nemohl přihlídnout. Nezdáří-li se prokázat skutečnosti umožňující závěr, že účast tichého společníka na podnikání zanikla z důvodu tvrzeného v žalobě,

avšak v řízení vyjde najevo, že účast tichého společníka zanikla z jiného důvodu, nejde o přisouzení plnění z jiného skutku a tedy o překročení mezí daných ustanovením § 153 o. s. ř., založí-li soud své rozhodnutí na závěru, že účast tichého společníka na podnikání zanikla z onoho jiného důvodu. Jedná se tu totiž o týž nárok na vrácení vkladu tichého společníka.

Nezbývá tedy než uzavřít, že dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn opodstatněně.

Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) ve výroku o věci samé, jakož i v závislých výrociích o nákladech řízení před soudy obou stupňů [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.], podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)